

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – Свищов
Факултет „Стопанска отчетност“
Катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“

ДО РЪКОВОДИТЕЛЯ
НА КАТЕДРА „КОНТРОЛ И АНАЛИЗ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ“
СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „ДИМИТЪР А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СТАНОВИЩЕ

от: доц. д-р Силвия Димитрова Костова, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“, катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“ при Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (анализ)“ за нуждите на катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“ при Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

1. Представяне на кандидата за участие в конкурса, научната специалност и катедрата, за нуждите на която се обявява конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“ е за нуждите на катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“ при Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов, и е обявен в Държавен вестник, бр. 11 от 06.02.2024 г., по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (анализ)“.

Кандидат по конкурса е гл. ас. д-р Красимир Георгиев Кулчев, преподавател в катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“ при Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов.

2. Основание за написване на становището

Становището е изготвено на основание Решение на Факултетния съвет на факултет „Стопанска отчетност“ при Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов, Протокол № 9/04.04.2024 г., Заповед на Ректора № 243/09.04.2024 г. на

Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ за определяне на състава на научното жури и решение от първото заседание на научното жури, проведено на 18.04.2024 г.

Основанието за написване на становището е определено в чл. 11, ал. 1 и чл. 122, ал. 1 и 2 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

3. Персонална характеристика на кандидата

Красимир Георгиев Кулчев е роден през 1979 г. в гр. Свищов. Завършва средното си образование в Държавна търговска гимназия „Димитър Хадживасилев“ – Свищов по специалност „Банково, застрахователно и осигурително дело“ през 1998 г. През същата година постъпва като студент по специалност „Счетоводство и контрол“ на Стопанската академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов, като през 2004 г. придобива образователно-квалификационна степен „магистър“.

Назначен за асистент в катедра „Анализ на стопанската дейност“ при Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ през 2007 г., където преминава неговото академично развитие. През 2009 г. става старши асистент, а през 2011 г. – главен асистент. В периода 2012 – 2014 година се обучава в самостоятелна форма за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“, която придобива след защита на докторска дисертация на тема „Теоретико-приложни проблеми на анализа на физическата дистрибуция“ (диплома № 2015014/01.04.2015 г.).

Гл. ас. д-р Красимир Кулчев отчита заетост за последните пет академични години, която превишава изискването за средна годишна заетост от 400 учебни часа, определен в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“. Кандидатът е придобил стаж от 17 години по специалността като „асистент“ и „главен асистент“ във висшето училище при минимално изискване от пет години. Участвал в три научноизследователски проекта, в един инфраструктурен проект и в два проекта за частично финансиране на научни форуми. Вземал е участие като академичен наставник и експерт. От справка в Регистъра за академични длъжности и дисертации на НАЦИД гл. ас. д-р Красимир Георгиев Кулчев има 42 публикации.

Въз основа на представените документи, може да се направи заключението, че са релевантни на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“.

4. Обща (количествена и качествена) оценка на учебно-преподавателската работа

Кандидатът представя по конкурса за рецензиране два академични учебника в съавторство, във връзка с изискването на чл. 116, ал. 2, т. 5.1. от Правилника за

развитието на академичния състав в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – не малко от два издадени академични учебника, като съавтор, обсъдени и приети на Катедрен съвет с двама вътрешни рецензенти. В документите за участие в конкурса е приложен Списък с представените за рецензиране на два академични учебника. По чл. 116, ал. 2, т. 5.1. на цитирания правилник са добавени и два броя учебни материали със заглавия „Анализ на ефективността“ и „Икономически анализ“ – и двата в съавторство.

Съобразно на изискването на чл. 116, ал. 2, т. 5.2. от цитирания правилник кандидатът да е разработил лекционен курс по учебна дисциплина, самостоятелно или в съавторство, за обучение на студенти в ОКС „бакалавър“ или в ОКС „магистър“ в редовна, задочна и дистанционна форма на обучение, които са видни от приложената Справка за разработени и преподавани лекционни курсове.

По изпълнение на чл. 116, ал. 2, т. 6 от Правилника за развитието на академичния състав в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ , кандидатът е представил една научна публикация в реферирани издания в Scopus и/или Web of Science - Kulchev, K., (2023). Improving the assessment of the solvency of Authorized Economic Operators in Bulgaria. World Customs Journal, 17(2), 79-92. ISSN: 1834-6707 (Print), ISSN: 1834-6715 (Online). <https://worldcustomsjournal.org/archive/> Indexing: SCOPUS (Elsevier).

Важно е да се отбележи, че публикациите, представени по чл. 116, ал. 3 от Правилника за развитието на академичния състав в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ за участие в конкурса, да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ като в документите за участие в конкурса е приложен Списък на публикациите на гл. ас. д-р Красимир Георгиев Кулчев, представени по конкурс за придобиване на ОНС „доктор“, в съответствие с НАЦИД.

5. Количествена и качествена оценка (анализ) по критериите и показателите за изследователската дейност и съответствие с изискванията

Въз основа на Справка за изпълнението на минималните национални изисквания за област 3. Социални, стопански и правни науки, ПН 3.8. Икономика по чл. 26 от Закона за развитието на академичния състав в Република България кандидатът по конкурса отчита следните публикации, обобщени по групи и брой точки:

- Група А – дисертационен труд – 50 точки;
- Група В – хабилитационен труд – 100 точки;
- Група Г – 12 публикации – 200 точки;
- Група Д – 15 цитирания – 105 точки;

или **общо 455 точки** (при изискване минимум от 400 точки).

По конкурса е представен за рецензиране един монографичен труд със следното библиографско описание: Кулчев, Красимир (2023). Оценка на риска от несъстоятелност на предприятията. Свищов, АИ Ценов, Библиотека Стопански свят, брой 149, 176 стр., ISBN: 978-954-23-2412-6.

Монографичният труд е рецензиран и издаден от Библиотека „Стопански свят“ на Академично издателство „Ценов“ през 2023 г. и е регистриран в НАЦИД. Разработката е посветена на намирането на решения на проблеми, свързани с модели за оценка на риска от несъстоятелност и разширяване на знанията за приложимостта на съществуващите аналитични модели, както и до обогатяване на инструментариума за оценка на риска от несъстоятелност.

В представеното изследване, чийто фокус е оценката на риска от несъстоятелност на български капиталови търговски дружества с непроизводствена дейност, се разглеждат специализирани аналитични модели. Авторът, гл. ас. д-р Красимир Кулчев, има за цел да апробира и при необходимост адаптира съществуващи модели за оценка на този риск. Изследването се основава на работни хипотези, които водят до формулирането на конкретни изследователски задачи. Авторът разглежда и някои ограничителни условия, които могат да повлияят на резултатите от използването на аналитичните модели. Така той поставя основата за по-дълбоко и критично разбиране на предизвикателствата, свързани с адаптацията на моделите към конкретната българска бизнес среда.

Важен момент в монографията е подробният анализ на моделите на професор Алтман, професор Спрингейт и на Полската академия на науките. Тези модели са избрани поради тяхната висока прогностична точност. Авторът провежда апробация на тези модели и установява, че полският аналитичен модел демонстрира особено високи прогностични възможности, което подтиква към неговото използване както в оригинален, така и в адаптиран вид.

Съвместното използване на аналитичните модели позволява на автора да наблюдава измененията в интегралните показатели и да идентифицира важни индикатори за промени във финансовото състояние на анализиранията предприятия. Този подход допринася за по-задълбочено разбиране на взаимосвързаността между различните показатели и тяхното значение за оценката на риска от несъстоятелност.

Авторът също така използва адаптация на модела на Спрингейт чрез коригиране на граничните стойности на интегралния показател и промяна на тегловете

коефициенти на финансовите показатели, което води до увеличение на прогностичните възможности на модела.

Кандидатът е представил книга на базата на защитен дисертационен труд със заглавие “Теоретико-приложни проблеми на анализа на физическата дистрибуция“ през 2023 г., 157 стр.; девет статии и доклади в нереферирани списания с научно рецензиране; студия в съавторство, посветена на анализа на моделите за оценка на финансовата устойчивост на предприятията

Публикациите се разделят на няколко основни тематични направления, като всяко от тях има приноси значителна научна стойност и разкрива различни перспективи и подходи в изследването.

В част от публикациите, вниманието е фокусирано върху инструментите на икономическия анализ със специален акцент върху българския туристически пазар. Разглеждат се рейтинговото оценяване на продуктите и се извършва сравнителен анализ на дистрибуторите. Тази част демонстрира възможностите за прилагане на аналитични инструменти в реалната икономическа среда, което е от съществено значение за разбирането и оптимизирането на туристическия бизнес в страната.

Друга част от изследванията се концентрира върху финансовата устойчивост на предприятията, като особено внимание е отделено на полските аналитични модели. Изследването на тези модели позволява детайлно оценяване на тяхната приложимост и адаптация в българския контекст. Авторът изследва ключовите елементи и подходите за анализ, които могат да бъдат интегрирани в практиките на местните предприятия за подобряване на тяхната финансова стабилност.

Значителен интерес представлява и публикацията, посветена на дигитализацията на аналитичните модели за оценка на финансовата устойчивост. Тази тема е особено актуална в контекста на нарастващата роля на технологиите в управлението и анализа на корпоративните финанси. Дигитализацията предлага нови възможности за ефективно и бързо обработване на големи обеми данни, което е критично за прецизното оценяване на рисковете и възможностите пред предприятията. В допълнение, отделена е и част, която обхваща въпросите за рентабилността и паричните потоци на непроизводствените предприятия. Това допълва общата картина за финансовото състояние на предприятията извън производствения сектор и подчертава различните аспекти на тяхната финансова устойчивост

Депозираните научни публикации по конкурса са в достатъчен обем, отговарящ на изискванията на нормативната уредба. Техните качествени характеристики,

безспорно навлизане в дълбочина на проблематиката, методическа издържаност, множество приноси и широки възможности за приложение в практиката са атестат за наличие на подготвен, мотивиран и научно изграден кандидат по конкурса.

Изразявам становище, че авторът на представените за рецензиране публикации е спазил изискването на чл. 116, ал. 2, т. 2 от Правилника за развитието на академичния състав в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ и не се открива плагиатство в научните трудове.

6. Съответствие на приносите с научните изисквания

В Справката за научните и научно-приложните приноси в представените за рецензиране публикации и материали по чл. 118, ал. 1, т. 17 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ на гл. ас. д-р Красимир Кулчев са открити две основни направления на научните приноси.

Представените в рамките на първото направление, обхващат изследвания, които се фокусират върху фундаментални финансови концепции и аналитични модели за оценка на риска от несъстоятелност. Работата е структурирана около дефиниции на ключови понятия като "несъстоятелност", "риск от несъстоятелност", "финансова криза", "неплатежоспособност" и "свърхзадълженост". Авторите са изработили ясна система за ранно разпознаване на задлъжнялостта и са разработили класификация на аналитичните модели, както и работен алгоритъм, който може да бъде използван в практическата дейност.

Прави впечатление включването на специфични показатели за прогностичните възможности на моделите, като степен на коректна класификация и синхронна динамика. Тези показатели позволяват на практикуващите професионалисти да оценят ефикасността и надеждността на различните модели при прогнозирането на финансовата устойчивост на предприятията.

Научните приноси включват също така разработването на нови аналитични модели, като в тяхната структура са интегрирани избрани ключови финансови коефициенти. Тези модели са успешно приложени за оценка на риска от несъстоятелност, демонстрирайки висока приложимост и релевантност в съвременната финансова среда. Допълнително, научните приноси включват и разработки в областта на маркетинговите управленски решения, особено при рейтингово оценяване на продукти и анализ на дистрибуционната мрежа. Тези изследвания допринасят за повишаване на конкурентоспособността на продуктите и оптимизацията на дистрибуционните стратегии.

Във второто направление на изследването са представени научно-приложни приноси, които се фокусират върху различни аспекти на оценка на риска от несъстоятелност. Основният принос произтича от монографичен труд, който разглежда апробирани модели при оценка на риска от несъстоятелност на български капиталови дружества с непроизводствена дейност. Проучваният период е четири години, като са анализирани прогностичните способности на избраните аналитични модели. В този контекст са въведени инструменти за адаптиране на аналитичен модел с ниски прогностични способности, с последващо обобщение на поведението на всички модели по отношение на техните прогностични възможности.

На базата на финансовите отчети на четиридесет непроизводствени предприятия, включително двадесет финансово устойчиви и двадесет обявени за несъстоятелни, са установени средните равнища на ключови съотношения за рентабилност и съотношения, свързани с паричните потоци. Акцент е поставен на практическото приложение на тези съотношения в процесите на финансов анализ и при разграничаване на финансово устойчиви бизнес организации от предприятия с висок риск от несъстоятелност.

Изведени са конкретни насоки за използване на аналитичните модели при оценка на финансовата устойчивост на предприятията в контекста на митнически контрол, вътрешен контрол и външен одит. Това позволява по-ефективно управление на финансовите рискове и подобряване на контролните процеси в организациите.

Допълнителен принос е свързан с използването на традиционни инструменти за икономически анализ в управлението на туристически дейности, където се прилага балансираният подход за създаване на необходимата информационна среда и ефективен мениджмънт. Приложеният инструментариум за анализ и оценка на физическата дистрибуция е дал резултати при оценяването на системите за физическа дистрибуция в български предприятия, производители на детски храни. Посочени са силните и слабите страни на тези системи, а също така са разработени управленски решения за повишаване на тяхното качество.

7. Характеризиране академичната известност на кандидата

В академичните среди и извън тях, гл. ас. д-р Красимир Кулчев е уважаван за своята способност да осъществява професионална и отговорна комуникация както със студенти, така и с изследователи, преподаватели и практикуващи специалисти. Това негово качество значително обогатява качеството на неговата учебно-преподавателска и научно-изследователска дейност.

От представената информация за цитирането на негови трудове в научни издания става ясно, че гл. ас. д-р Кулчев е цитиран общо петнадесет пъти в различни формати: включително два пъти в издания или рецензии, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, и два пъти в научно рецензирани монографии и колективни томове, както и единадесет пъти в нереферирани списания с научно рецензиране.

Отличава се с активното си участие в международни научно-практически конференции и разработването на научни и образователни проекти. Тези усилия допринасят за неговата видимост и признание в академичните кръгове и подкрепят кандидатурата му за академичната позиция „доцент“.

8. Критични бележки и предложения

Нямам критични бележки към кандидата. Като препоръки за бъдещата дейност на гл. ас. д-р Красимир Кулчев отправям да разшири научно-изследователската си дейност в световни бази от данни и да участва в преподавателска мобилност с цел обучение и преподаване.

9. Обобщено заключение и становище

Въз основа на становището си, изразявам мнение, че учебно-преподавателската дейност и научните публикации на кандидата по конкурса потвърждават, че те изцяло отговаря на нормативните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“. Представените по конкурса справки, доказателства, документи и самата научна продукция съдържат безспорни научни и научно-приложни приноси.

Гореизложеното ми дава основание да дам категорична *положителна оценка* на кандидата гл. ас. д-р Красимир Георгиев Кулчев и да гласувам за избирането му по обявения конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“.

Свищов,
20.05.2024 г.

Рецензент:
(доц. д-р Силвия Костова)